

Svar på initiativärende om Miliseum

KS har antagit ett initiativärende där följande frågeställningar aktualiseras:

- Klargöra avtal mellan parterna, Stiftelsen Regementsheden, Försvarmakten och Vaggeryds kommun.
 - Förtydliga den politiska nivåns ansvarsområden inom Vaggeryds kommun.
- Klargöra förutsättningar för chefsansvar för verksamheten Miliseum.
- Klargöra förutsättningar för styrelsens arbete och arvodering.

Bakgrund

Stiftelsen Regementsheden Skillingaryd ansvarar tillsammans med Vaggeryds kommun för verksamheten Miliseum. Verksamheten har en unik ställning genom sina två nationella uppdrag inom Sveriges Militärhistoriska Arv (SMHA) och genom samverkan med statens museer för marin-, transport och försvarshistoria (SMMTF).

Stiftelsen Regementsheden Skillingaryd, org nr 826001-2508, bildades ursprungligen 1986. Vaggeryds kommun är ytterst verksamhetsansvarig för stiftelsen.

Styrelsen består av två ledamöter och en suppleant med kommunalt mandat (Vaggeryds kommun), samt två ledamöter och en suppleant med styrelsens mandat.

Stiftelsens verksamhet bedrivs kalenderårsvis och styrelsen utses för samma mandattid som gäller för kommunala val. Stiftelsens årsredovisning behandlas årligen av kommunfullmäktige i Vaggeryds kommun för beslut om ansvarsfrihet för styrelsen och överlämnas slutligen till Stiftelseregistret vid Länsstyrelsen i Östergötland.

Museiverksamheten som går under namnet Miliseum drivs i samverkan mellan Vaggeryds kommun och stiftelsen. Miliseum ingår i det statliga museinätverket Sveriges Militärhistoriska Arv (SMHA) som ett av 27 museer. SMHA är en del av myndigheten Statens Försvarshistoriska Museer (SFHM). SFHM verkar på uppdrag av Kulturdepartementet.

Två formella statliga verksamhetsuppdrag är styrande för verksamheten:

1. Att i ett nationellt perspektiv skildra begreppet Regementsheden och därmed den gamla indelta armén.
2. Att utgöra nationellt museum för Ingenjörtrupperna och deras föregångare Fortifikationen.

Kommunens bidrag till stiftelsen sker genom att en tjänst som museichef finansieras av Kultur- och fritidsnämnden och organiseras i Kultur- och fritidsförvaltningen. Museichefen har inga underställda medarbetare. Övriga medarbetare inom Miliseum är organiserade inom Kultur- och fritidsförvaltningen med bibliotekschefen som närmsta chef.

Värdering av frågeställningarna i initiativärendet

Utgångspunkten för föreliggande underlag är kommunens åtagande och ansvar. Därmed aktualiseras först frågorna om de politiska nivåernas olika roller samt frågan om chefs- och medarbetaransvar. När en inriktning för dessa är fastlagda kan arbetet fortskrida med framtagande av kommunens ambitionsnivå, krav och förväntningar på samarbetet. Därefter kan nya avtal och överenskommelser arbetas fram. Vad gäller frågan om styrelsens arbete och arvodering är den också delvis avhängig hur kommunen ser på de olika politiska nivåernas roller i relation till styrelsen. Tills vidare poängteras att styrelsen har sitt nuvarande reglemente att falla tillbaka på.

De politiska nivåernas olika roller

Kommunfullmäktige har inga skrivningar om Miliseum eller Stiftelsen regementsheden i sin arbetsordning. Kommunfullmäktige beslutar däremot om Miliseums årsredovisning och beviljar styrelsen ansvarsfrihet.

Kommunstyrelsen har inga skrivningar om Miliseum eller Stiftelsen regementsheden i sitt reglemente. Kommunstyrelsen beslutar däremot om en styrelseledamot och en ersättare till styrelsen, som sitter i styrelsen på kommunens mandat.

Kultur- och fritidsnämnden har följande skrivning i sitt reglemente:

”Vara kommunens kontakter med Miliseum och Stiftelsen Regementsheden”

Kultur- och fritidsnämnden står för finansieringen och arbetsgivaransvar för anställningen inom Miliseum.

Samlad bedömning

I nuläget är tre politiska instanser involverade i stiftelsen Regementsheden. KF och KS fattar beslut, men KFN står för finansieringen. Det innebär en icke sammanhållen styrkedja där ansvar och befogenheter inte hänger samman. KFN beslutar om tilldelning av budget, medan beslut om årsredovisning och ansvarsfrihet för styrelsen inte fattas av samma nämnd utan av KF. Till detta är det KS som beslutar om kommunens representant i styrelsen.

Rekommendationen är att samla ansvar och befogenheter till en politisk instans.

Chefs- och medarbetaransvar

En central fråga är hur personalresursen vid Miliseum ska organiseras för att skapa tydlighet i styrning, arbetsgivaransvar och verksamhetsutveckling. Två huvudsakliga alternativ kan identifieras.

Alternativ A – Anställning i Stiftelsen Regementsheden Skillingaryd

I detta alternativ är den person som arbetar i Miliseums verksamhet anställd direkt av Stiftelsen Regementsheden Skillingaryd. Stiftelsen blir därmed arbetsgivare med ansvar för rekrytering, arbetsledning, arbetsmiljö, kompetensutveckling och övriga personalfrågor.

Verksamheten bedrivs då med en tydlig koppling mellan stiftelsens styrelse, de statliga verksamhetsuppgifterna och den operativa verksamheten. Miliseum får en organisatorisk struktur som är mer självständig gentemot den kommunala organisationen.

Fördelar

- **Tydlig koppling mellan uppdrag och verksamhet.** Personalresursen arbetar direkt under den organisation som ansvarar för Miliseums verksamhet och dess statliga uppdrag.
- **Större självständighet.** Stiftelsen får bättre möjligheter att utveckla verksamheten utifrån museets nationella uppdrag och samverkanspartner.
- **Förtydligad ansvarsfördelning.** Det blir tydligt att verksamhetens resultat, prioriteringar och utveckling är ett ansvar för stiftelsens styrelse.
- **Stärkt identitet.** Miliseum kan i högre grad framstå som ett eget nationellt museum snarare än en kommunal verksamhet.

Nackdelar

- **Ökat arbetsgivaransvar för stiftelsen.** Styrelsen behöver säkerställa att det finns tillräcklig kompetens och administrativa resurser för att hantera personalansvar.
- **Sårbarhet.** En liten organisation med få anställda riskerar att bli mer känslig vid sjukfrånvaro, personalomsättning eller förändrade ekonomiska förutsättningar.
- **Administrativa kostnader.** Lönehantering, HR-stöd, arbetsmiljöarbete och andra arbetsgivarfrågor kan innebära mer administration eller behov av externa tjänster.
- **Mindre integrering med kommunens kulturverksamheter.** Möjligheter till samordning och resursdelning med andra kommunala verksamheter kan minska.

Alternativ B – Anställning inom Vaggeryds kommun

I detta alternativ är medarbetaren anställd av Vaggeryds kommun och dess Kultur- och fritidsförvaltning. Stiftelsen kvarstår som samarbetspartner och verksamhetsbärare för Miliseum, men arbetsgivaransvaret ligger hos kommunen.

Personalen arbetar operativt med Miliseums verksamhet samtidigt som chefskap, personalfrågor och administrativa stödfunktioner hanteras inom kommunens ordinarie organisation.

Fördelar

- **Professionellt arbetsgivarstöd.** Medarbetaren omfattas av kommunens etablerade strukturer för HR, arbetsmiljö, ekonomi och kompetensutveckling.
- **Minskad sårbarhet.** Verksamheten får tillgång till ett större organisatoriskt sammanhang med fler stödfunktioner och möjligheter till samverkan.
- **Effektiv administration.** Kommunen har redan system och rutiner för personal- och ledningsfrågor.
- **Stärkt samverkan inom kultursektorn.** Miliseum kan utveckla samarbeten med bibliotek, kulturverksamhet och andra kommunala aktörer.

Nackdelar

- **Risk för otydlig styrning.** Om verksamheten har statliga och stiftelseanknutna uppdrag samtidigt som personalen organisatoriskt tillhör kommunen kan ansvarsfördelningen upplevas som oklar.
 - **Minskad självständighet.** Miliseums nationella uppdrag kan riskera att få mindre utrymme i relation till kommunens övriga verksamhetsprioriteringar.
 - **Dubbla styrkedjor.** Medarbetaren kan behöva förhålla sig till både kommunal chef, stiftelsestyrelse och externa statliga samarbetspartners.
 - **Svagare koppling mellan stiftelse och verksamhet.** Stiftelsens roll som verksamhetsbärare kan upplevas mindre tydlig när personalen inte är anställd i stiftelsen.
-

Samlad bedömning

Båda alternativen är möjliga men leder till olika former av styrning och ansvarstagande.

Om ambitionen är att stärka Miliseums självständighet och tydliggöra kopplingen till de nationella museiuppdragen talar det för att anställningen bör ligga hos Stiftelsen Regementsheden Skillingsaryd. Detta förutsätter dock att stiftelsen har förmåga att bära ett långsiktigt arbetsgivaransvar.

Om ambitionen i stället är att säkerställa stabilitet, administrativt stöd och samordning med kommunens övriga kulturverksamheter talar det för att anställningen bör vara placerad inom Vaggeryds kommuns organisation.

David Norrfjärd, Barn- och utbildningschef

Annika Hedvall, Kommundirektör